

Изявление

Изявление 1/2025 относно гарантирането на възрастта

Прието на 11 февруари 2025 г.¹

Европейският комитет по защита на данните (ЕКЗД) прие следното изявление:

1. КОНТЕКСТ И ЦЕЛ НА НАСТОЯЩОТО ИЗЯВЛЕНИЕ

1. В европейската регулаторна рамка се призовава за по-голяма защита на децата в цифровата среда. Например, в Директивата за аудио-визуалните медийни услуги², която държавите членки са транспонирани в националното си законодателство, се подчертава възможността за прилагане на мерки за проверка на възрастта (членове 6а и 28б), в ОРЗД се въвеждат изисквания за минимална възраст за даване на съгласие за обработване на лични данни във връзка с услугите на информационното общество (член 8), в Акта за цифровите услуги³ се посочва, че проверката на възрастта е мярка за смекчаване на риска (член 35, параграф 1), а редица държави членки са въвели в националното си законодателство изисквания за минимална възраст за извършване на правни действия, упражняване на определени права или достъп до определени стоки и услуги.
2. Освен това в различни национални и европейски инициативи, като например „По-добър интернет за децата“ (BIK +), гарантирането на възрастта се определя като едно от решенията за подобряване на защитата на децата онлайн чрез безопасна, съобразена с възрастта цифрова среда в съответствие с европейските цифрови права и принципи⁴.

¹ На 24 февруари 2025 г. бяха направени незначителни корекции във форматирането на този документ. На 1 април 2025 г. бяха направени допълнителни незначителни корекции в параграф 16 и параграф 22, точка б).

² Директива (ЕС) 2018/1808 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. за изменение на Директива 2010/13/ЕС за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконови и административни актове на държавите членки, отнасящи се до предоставянето на аудиовизуални медийни услуги (Директива за аудиовизуалните медийни услуги), предвид променящите се пазарни условия, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj>.

³ Регламент (ЕС) 2022/2065 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 г. относно единния пазар на цифрови услуги и за изменение на Директива 2000/31/ЕО (Акт за цифровите услуги), <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>.

⁴ По-добър интернет за децата, Ръководство за гарантиране на възрастта, <https://better-internet-for-kids.europa.eu/en/age-assurance-guide-oldest>

3. Въз основа на определението, дадено в изследователския доклад „Картографиране на типологиите и изискванията за гарантиране на възрастта“⁵, в настоящия документ ще се използва „гарантиране на възрастта“ като „общ термин за методите, които се използват за определяне на възрастта или възрастовата група на дадено лице с различни нива на увереност или сигурност“. В същия доклад се посочват три основни категории гарантиране на възрастта: оценка на възрастта, проверка на възрастта и лично самоопределяне.
4. Гарантирането на възрастта поражда специфични рискове за защитата на данните, които могат да окажат неблагоприятно въздействие не само върху правото на физическите лица на защита на техните лични данни, но и върху други права и свободи⁶, като например правото на недискриминация, правото на неприкосновеност на личността, правото на свобода и сигурност и правото на свободно изразяване на мнение и на информация.
5. Като отчита значението на използването на последователния подход на европейско равнището по въпроса за гарантирането на възрастта, ЕКЗД желае да предостави конкретни насоки и принципи на високо равнище, произтичащи от ОРЗД, които следва да се вземат предвид при обработването на лични данни във връзка с гарантирането на възрастта.
6. Предложените принципи имат за цел да съчетаят защитата на децата и защитата на личните данни, свързани с гарантирането на възрастта.
7. Отдава се приоритет на изпълнението на изискванията относно основните принципи, посочени в член 5 от ОРЗД („законосъобразност, добросъвестност и прозрачност“, „ограничение на целите“, „свеждане на данните до минимум“, „точност“, „ограничение на съхранението“, „цялостност“ и „поверителност“, „отчетност“), и на гарантирането, че тези принципи за защита на данните се прилагат правилно и остават стабилни във времето, както е посочено в член 25 от ОРЗД „Защита на данните при етапа на проектирането и по подразбиране“ и член 32 от ОРЗД „Сигурност на обработването“.
8. Това изявление е съсредоточено върху принципите, приложими за различни случаи на използване на онлайн пространството, включително когато със закон или по друг начин е предвидена минимална възраст за закупуване на продукти, за използване на услуги, които могат да навредят на деца, или за извършване на правни действия; и когато съществува задължение за полагане на грижи за закрила на децата (например, за да се гарантира, че услугите са проектирани или предлагани по съобразен с възрастта начин).

⁵ Raiz Shaffique, M., & van der Hof, S. (2024). Mapping age assurance typologies and requirements („Картографиране на типологиите и изискванията за гарантиране на възрастта“). Изследователски доклад, част от проекта „По-добър интернет за децата“ (BIK), координиран от Европейската училищна мрежа (ЕУМ) и възложен от Европейската комисия.

⁶ За потенциалното въздействие на гарантирането на възрастта върху правата и свободите вж. например: „Roadmap for age verification“ („Пътна карта за проверка на възрастта“) (Австралийски комисар по е-безопасността, 2023 г.) <https://www.esafety.gov.au/sites/default/files/2023-08/Age-verification-background-report.pdf?v=1731644498261>, „A safe internet by default for children and the role of age verification“ („Безопасен интернет по подразбиране за деца и ролята на проверката на възрастта“) (Испанска агенция за защита на данните, 2024 г.) <https://www.aepd.es/guides/technical-note-safe-internet-by-default-for-children.pdf> или „Trustworthy Age Assurance?“ („Надеждно гарантиране на възрастта?“) — проучване, възложено от групата на Зелените/ Европейския свободен алианс за екологосъобразна и социална икономика в Европейския парламент (2024 г.) <https://www.greens-efa.eu/en/article/document/trustworthy-age-assurance>

9. ЕКЗД може също така да обмисли издаването — когато е уместно и в други документи — на допълнителни насоки относно конкретни случаи на използване.

2. ПРИНЦИПИ ЗА ПРОЕКТИРАНЕ НА СЪОБРАЗЕНО С ОРЗД ГАРАНТИРАНЕ НА ВЪЗРАСТТА

2.1 Пълноценно и ефективно упражняване на правата и свободите

Гарантирането на възрастта трябва да зачита изцяло основните права и свободи на физическите лица⁷, а висшият интерес на детето следва да бъде първостепенно съображение за всички страни, участващи в процеса.

10. Когато прилагат инструменти за гарантиране на възрастта, доставчиците на услуги следва да гарантират, че вземат предвид не само въздействието върху правото на защита на личните данни, но и върху всички основни права на физическите лица.
11. В конкретния случай на децата, висшият интерес на детето⁸ следва да бъде първостепенно съображение за всички страни, участващи в гарантирането на възрастта. Важно е да се отбележи, че не съществува йерархия при разглеждането на висшият интерес на детето и следва да се вземат предвид всички права на децата⁹, включително правото им на защита на личните данни, на защита от насилие и всички други форми на експлоатация, за достъп до информация от различни източници и за отдаване на дължимото внимание на техните възгледи.

2.2 Основана на риска оценка на пропорционалността на гарантирането на възрастта

Гарантирането на възрастта следва винаги да се прилага по основан на риска и пропорционален начин, който е съвместим с правата и свободите на физическите лица.

12. Доставчиците на услуги следва да възприемат основан на риска подход при проектирането и предоставянето на своите услуги. Необходимостта и пропорционалността на използването на мерки за безопасност, като например гарантиране на възрастта, следва да бъдат доказани, като се вземат предвид свързаните с това рискове. Необходимостта може да бъде доказана чрез извършване на оценка¹⁰ за установяване и преценка на рисковете, които дадена услуга поражда за децата¹¹, като

⁷ По-специално Всеобщата декларация за правата на човека, Европейската конвенция за правата на човека, Хартата на основните права на Европейския съюз и Конвенцията на ООН за правата на детето.

⁸ Комитетът на ООН по правата на детето поясни, че принципът на висшият интерес „има за цел да гарантира както пълното и ефективно упражняване на всички права, признати в Конвенцията, така и цялостното развитие на детето“. Общ коментар № 14 (2013 г.) относно правото на детето неговият висш интерес да се разглежда като първостепенно съображение (член 3, параграф 1), https://www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC_C_GC_14_ENG.pdf

⁹ Общ коментар на ООН № 25 (2021 г.) относно правата на детето във връзка с цифровата среда, СВКПЧ, март 2021 г.

¹⁰ Например оценка на въздействието върху правата на детето, която може да бъде или да не бъде част от оценка на въздействието върху защитата на данните (ОВЗД).

¹¹ Експерти в областта на правата на детето изтъкнаха ползите от използването на оценките на въздействието върху правата на детето като ефективен инструмент „за превръщането на Конвенцията [за правата на детето] и член 3 от нея за даване на приоритет на висшите интереси на детето на практика по конкретен, структуриран начин“ (в Mukherjee, S., Pothong, K. Livingstone, S. (2021 г.).

например излагане на вреден контакт или вредно съдържание. Като част от тази оценка доставчиците на услуги могат също така да вземат предвид правата на децата, възможностите, предоставяни от цифровата среда, възгледите на децата, както и техните променящи се способности, за да се гарантира подходящо за възрастта участие¹².

13. Доставчиците на услуги трябва също така да зачитат правата и свободите на своите ползватели, включително правото на защита на личните им данни, като търсят баланс между тези права и свободи и необходимостта от мерки за безопасност, които следва винаги да бъдат с най-малка степен на намеса от наличните мерки и които трябва винаги да бъдат ефективни. В много случаи гарантирането на възрастта представлява висок риск за правата и свободите на субектите на данни, което следователно би изисквало преди обработването да се извърши оценка на въздействието върху защитата на данните (ОВЗД, член 35 от ОРЗД), като се вземат предвид естеството, обхватът, контекстът и целите на обработването. ОВЗД следва да включва системен опис на предвидените операции и целите на обработването, включително, ако е приложимо, преследвания от администратора законен интерес. Тя следва също така да съдържа оценка на необходимостта и пропорционалността на обработването, да идентифицира рисковете, произтичащи от обработването на лични данни с цел гарантиране на възрастта, и да съдържа мерки за смекчаване на тези рискове¹³.
14. ОВЗД следва да направлява разработването и прилагането на подходящи технически и организационни мерки за спазване на изискванията за защита на данните. Този основан на риска подход е от решаващо значение, когато се търси баланс между евентуалната намеса в правата и свободите на физическите лица и преследваната цел в този конкретен контекст, а именно безопасността на децата. Винаги трябва внимателно да бъдат оценявани обхватът, обсегът и интензивността на тази намеса по отношение на въздействието върху правата и свободите¹⁴. Например доставчик на услуги, който обработва лични данни, за да провери възрастта на всички свои ползватели за достъп до цялото съдържание или услуги, дори когато съдържанието или услугите са подходящи за всички аудитории и са лишени от какъвто и да е риск, не би преминал успешно проверките за необходимост и пропорционалност.

2.3 Предотвратяване на рисковете, свързани със защитата на данните

Гарантирането на възрастта не следва да води до ненужни рискове за физическите лица, свързани със защитата на данните. По-специално, гарантирането на възрастта не следва да предоставя допълнителни средства на доставчиците на услуги за идентифициране, установяване на местонахождението, профилиране или проследяване на физически лица.

„Оценка на въздействието върху правата на детето: Инструмент за упражняване на правата на детето в цифровата среда“. Лондон: Фондация „5 права“. Освен това Комитетът на ООН призова държавите да възложат използването на оценките на въздействието върху правата на детето за включване на правата на децата в регулирането и проектирането на цифровата среда.

¹² Общ коментар на ООН № 25 (2021 г.) относно правата на детето във връзка с цифровата среда, СВКПЧ, март 2021 г.

¹³ Насоки на ЕКЗД относно оценката на въздействието върху защитата на данните (ОВЗД) и определяне на „вероятността обработването да доведе до висок риск“ за целите на Регламент 2016/679, <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/611236/en>

¹⁴ Насоки на ЕНОЗД относно оценката на пропорционалността на мерките, с които се ограничават основните права на неприкосновеност на личния живот и на защита на личните данни, https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/19-02-25_proportionality_guidelines_en.pdf

15. Доставчиците на услуги и всяка трета страна, участваща в гарантирането на възрастта, следва да прилагат ефективни и предпазни мерки, за да не се допусне този процес да породи ненужни рискове за защитата на данните, като например рискове, произтичащи от идентифицирането, установяването на местонахождението, профилирането или проследяването на физически лица. Обработването на лични данни за гарантиране на възрастта не следва да изисква допълнителни средства за изпълнение на цели, които не са свързани със самото гарантиране за възраст. За целта трябва да се изберат подходящи подходи за гарантиране на възрастта, които са в пълно съответствие с принципа на защита на данните на етапа на проектирането и по подразбиране (вж. раздел 2.8), и мерки за прилагане, които гарантират принципа на добросъвестност, като осигуряват, че личните данни не се обработват по начин, който е неоправдано увреждащ, неправомерно дискриминационен, неочакван или подвеждащ за субектите на данни.
16. Например, физическо лице, от което се изисква да установи възрастта си с цел достъп до съдържание за възрастни, не би очаквало доставчикът на услуги да използва гарантирането на възрастта, за да определи самоличността или точното му географско местоположение, или да наблюдава, оценява или извежда лични аспекти на неговата самоличност. Този факт е от особено значение за спазването на принципите за защита на данните съгласно член 5, параграф 1 от ОРЗД, включително добросъвестност, прозрачност и ограничение на целите, както и на правилата по член 6, параграф 4 от ОРЗД, свързани с последващото използване на лични данни. Аналогично, като се следват принципите на ограничение на целите и свеждане на данните до минимум съгласно член 5, параграф 1 от ОРЗД, процесът на гарантиране на възрастта не следва да дава възможност за по-нататъшно набелязване или профилиране на ползвателите, включително както за търговски цели (напр. персонализирани реклами), така и за злонамерени атаки (напр. сприятеляване с цел сексуална злоупотреба, малтретиране, преследване или тормоз). ЕКЗД припомня, че съгласно съображение 75 от ОРЗД може да има особени рискове за правата на защита на данните, когато се обработват лични данни на уязвими лица, по-специално на деца. Като цяло не следва да е възможно да се научи повече от необходимото за дадено физическо лице и неговите действия чрез профилиране на това лице въз основа на информацията, използвана в процеса на гарантиране на възрастта. Това следва да бъде гарантирано във възможно най-голяма степен, включително в случай на нарушение на сигурността на данните.
17. Следва да се избягват ситуации на неравнопоставеност в отношенията, за да се попречи на доставчиците на услуги да принуждават физическите лица да се сблъскват с ненужни рискове за защитата на данните поради липсата на възможности за въздействие¹⁵. Когато това не е възможно, такива ситуации трябва да се отчитат и да се предприемат подходящи компенсиращи мерки¹⁶. Например на потребителите, които не могат или не

¹⁵ Например, когато субектите на данни са изправени пред автоматизирано вземане на решения без подходящи механизми за правна защита или когато съгласието не може да бъде свободно изразено. Понятието „неравнопоставеност в отношенията“ е разгледано в становището на ЕКЗД 8/2024 относно валидното съгласие в контекста на моделите „съгласие или плащане“, прилагани от големите онлайн платформи (раздел 4.2.1.3), https://www.edpb.europa.eu/system/files/2024-11/edpb_opinion_202408_consentorpay_bg.pdf

¹⁶ От Насоките на ЕКЗД 3/2022 относно тъмните модели в интерфейсите на платформите на социалните медии: как да ги разпознаваме и избягваме (раздел 2.3), версия 2.0, https://www.edpb.europa.eu/system/files/2023-02/edpb_03-2022_guidelines_on_deceptive_design_patterns_in_social_media_platform_interfaces_v2_en_0.pdf

желаят да използват специфичен метод за гарантиране на възрастта, следва да се предоставят надеждни алтернативи за доказване на възрастта им. Освен това доставчиците на услуги следва редовно да оценяват дали избраните методи и технологии, включително тези, предоставяни от трети страни, функционират в съответствие с целите си и да ги адаптират, за да гарантират добросъвестност при обработването. Третите страни, участващи в гарантирането на възрастта, следва също така да се стремят да подпомагат доставчиците на услуги при спазването на техните задължения, като не въвеждат ненужни рискове за защитата на данните и своевременно уведомяват за всички настъпили промени в своите политики, проекти, услуги и т.н.

2.4 Ограничаване в рамките на целта и свеждане на данните до минимум

Доставчиците на услуги и всяка трета страна, участваща в гарантирането на възрастта, следва да обработват само свързаните с възрастта атрибути, които са строго необходими за тяхната конкретна, изрично указана и законна цел.

18. В повечето случаи целта на гарантирането на възрастта е взимането на решения във връзка с контрола на достъпа с оглед на възрастта, предотвратяването на онлайн вреди за децата, предлагане на подходящ дизайн или преживяване, съобразени с възрастта и т.н. Независимо от случая на употреба целта на обработването на лични данни следва да бъде конкретна и изрично указана (член 5, параграф 1, буква б) от ОРЗД). След като личните данни бъдат събрани, те не се обработват допълнително или не се комбинират с допълнителни данни по начин, който е несъвместим с тези цели. Следва да се използват технически мерки, като например технологиите за подобряване на неприкосновеността на личния живот (ТПН), за да се ограничи възможността за използването на личните данни за нова цел. Следва да се въведат и организационни мерки, като например политики и договорни задължения, които ограничават повторното използване на лични данни¹⁷.
19. Атрибут, свързан с възрастта, е всеки признак, указващ, че физическо лице е на определена възраст, над или под определена възраст или в рамките на дадена възрастова група. Конкретизирането на целта ще определи съответните и необходими характеристики, свързани с възрастта, които трябва да бъдат събрани. Това също така ще позволи на администратора да оцени пропорционалността на процеса за гарантирането на възрастта. Предимствата, произтичащи от този процес, не следва да бъдат компенсирани от каквито и да било недостатъци по отношение на упражняването на основните права¹⁸ (вж. раздел 2.2 по-горе).
20. Поради това администраторът следва да събира само лични данни, които са необходими, подходящи и съотносими към целите, които е предвидено да бъдат обслужвани. По този начин свеждането на данните до минимум спомага за

¹⁷ От Насоки 4/2019 на ЕКЗД относно член 25 Защита на данните на етапа на проектирането и по подразбиране, версия 2.0, https://www.edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_guidelines_201904_dataprotection_by_design_and_by_default_v2.0_en.pdf

¹⁸ От Насоките на ЕНОЗД относно оценката на пропорционалността на мерките, с които се ограничават основните права на неприкосновеност на личния живот и на защита на личните данни, https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/19-02-25_proportionality_guidelines_en.pdf

обосноваване и привеждане в действие на принципите на необходимост¹⁹ и пропорционалност. Например може да е необходимо доставчикът на услуги да знае само дали ползвателят е над или под определена възраст. Това би могло да се осъществи чрез подход, базиран на токени, основан на участието на трета страна доставчик, при който доставчикът на услуги вижда само функционалния резултат от процеса на гарантирането на възрастта (напр. „над“ или „под“ определена възраст)²⁰. Различни подходи могат да бъдат от значение, когато доставчикът на услуги трябва да знае дали ползвателят е в рамките на определена възрастова група или е роден през определена година.

2.5 Ефективност на гарантирането на възрастта

Гарантирането на възрастта следва да постигне доказано равнище на ефективност, съответстващо на целта, за която се извършва.

21. Средствата за гарантиране на възрастта следва да бъдат подходящи за постигане на целта на обработването. По-специално, ефективността на всяка законово наложена мярка за гарантиране на възрастта следва да се разглежда като предварително условие за спазване на принципите на необходимост²¹ и пропорционалност²².
22. Ефективността на гарантирането на възрастта следва да бъде оценена в няколко аспекта, включително:
 - а) Достъпност. Гарантирането на възрастта следва да бъде широко достъпно за физическите лица при проверката на възрастта им или за да докажат, че отговарят на изискване, свързано с възрастта. Когато определени категории лица са изложени на риск от дискриминация чрез специфичен метод за гарантиране на възрастта, например защото не притежават подходящ документ за самоличност или мобилен телефон или поради увреждане, следва да се предоставят алтернативни методи за гарантиране на възрастта, когато това е възможно, с подходяща степен на неприкосновеност на личния живот, безопасност и сигурност. Възможните решения за гарантиране на възрастта следва също така да са в съответствие с действащото законодателство относно достъпността²³.
 - б) Стабилност. Съгласно принципа на точност (член 5, параграф 1, буква г) от ОРЗД) всеки метод, чиято цел е да се определи дали дадено физическо лице отговаря на

¹⁹ От инструментариума на ЕНОЗД за оценка на необходимостта на мерките, с които се ограничават основните права на неприкосновеност на личния живот и на защита на личните данни, https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/17-06-01_necessity_toolkit_final_en.pdf

²⁰ Трета страна доставчик извършва проверка на възрастта и предоставя на потребителя „токен за възраст“, който потребителят може да представи на доставчика на услуги, без да е необходимо отново да доказва възрастта си. Токенът за възраст може да съдържа различни атрибути на потребителя и за това кога, къде или как е извършена проверката на възрастта.

²¹ Инструментариум на ЕНОЗД за оценка на необходимостта на мерките, с които се ограничават основните права на неприкосновеност на личния живот и на защита на личните данни, https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/17-06-01_necessity_toolkit_final_en.pdf

²² Насоки относно оценката на пропорционалността на мерките, с които се ограничават основните права на неприкосновеност на личния живот и на защита на личните данни, https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/19-02-25_proportionality_guidelines_en.pdf

²³ Например достъпността на уебсайтовете и мобилните приложения на публичния сектор и достъпността на продуктите и услугите са предвидени съответно в Директивата относно достъпността на уебсайтовете и Европейския акт за достъпността. Трябва да се гарантира, че възможните решения за гарантиране на възрастта са в съответствие с тези законодателни актове и отговарят на изискванията на хармонизирания европейски стандарт за изискванията за достъпност на ИКТ продукти и услуги, EN 301 549 v3.2.1.

изискване, свързано с възрастта, следва да гарантира адекватно и последователно ниво на точност, когато се определя дали то отговаря на това изискване, или не. Трябва да се осигурят подходящи механизми за правна защита, особено когато потребителите могат да бъдат засегнати в значителна степен от автоматизираното вземане на решения, например когато техните характеристики, свързани с възрастта, не са правилно установени (вж. раздел 2.7 по-долу).

- в) Стабилност. Гарантирането на възрастта следва да може да справя с неочаквани ситуации и да устоява на опити за пробиване или заобикаляне на системата, които са вероятни. Следва да се отбележи, че стабилността не е от съществено значение при самостоятелното определяне като признак, свързан с възрастта, тъй като надеждността на този метод зависи най-вече от добрата воля на потребителя²⁴.

Освен това доставчиците на услуги, които прилагат гарантиране на възрастта, и всички трети страни, участващи в процеса, следва да могат да докажат неговата ефективност и да бъдат прозрачни по отношение на средствата, чрез които достигат подходящи нива на достъпност, надеждност и стабилност (вж. раздел 2.10).

2.6 Законосъобразност, добросъвестност и прозрачност

Доставчиците на услуги и всяка трета страна, участваща в гарантирането на възрастта, следва да осигурят, че обработването на всякакви лични данни за целите на гарантирането на възрастта е законосъобразно, справедливо и прозрачно за ползвателите.

23. Доставчиците на услуги трябва да гарантират, че е налице приложимо правно основание съгласно член 6 от ОРЗД (и ако е относимо, приложимо изключение, предвидено в член 9, параграф 2) за обработване на лични данни, свързани с гарантирането на възрастта. Например може да им се наложи да приложат гаранция за възраст, за да спазят законово задължение (член 6, параграф 1, буква в) от ОРЗД), като се има предвид, че гарантирането на възрастта трябва да бъде пропорционално на преследваната законна цел и на основанията, посочени в член 6, параграф 3 от ОРЗД.
24. Освен това доставчиците на услуги трябва да бъдат прозрачни по отношение на потребителите относно това, как точно се използват техните лични данни и от кого. Това е особено важно, когато в процеса на гарантиране на възрастта участват множество страни. Преди обработването на лични данни с цел гарантиране на възрастта, ползвателите трябва да бъдат информирани (съгласно членове 12, 13 и 14 от ОРЗД), наред с другото, относно това²⁵:
- какви лични данни ще бъдат обработвани и как;
 - дали в процеса ще участват трети страни и ако това е така, кои са те и кои са администраторите и обработващите лични данни в този случай;

²⁴ ЕКЗД вече изрази сериозни съмнения относно ефективността на самостоятелното определяне като метод за проверка на възрастта в рамките на високорисковото обработване в Решение със задължителен характер 2/2023 относно спора, представен от ирландския надзорен орган във връзка с TikTok Technology Limited (член 65 от ОРЗД), https://www.edpb.europa.eu/system/files/2023-09/edpb_bindingdecision_202302_ie_sa_ttl_children_en.pdf

²⁵ Вж. Насоките на работната група по член 29 относно прозрачността съгласно Регламент 2016/679, https://www.edpb.europa.eu/system/files/2023-09/wp260rev01_en.pdf

- дали техните данни ще бъдат споделени с други лица или предадени на трета държава;
- колко време ще бъдат запазени техните лични данни или, ако това не е възможно, критериите за определяне на периода на съхранение;
- какви са техните права във връзка с личните им данни (членове 15—22 от ОРЗД), включително как могат да оспорят неправилно решение, взето в резултат на гарантирането на възрастта.

25. Прозрачността в рамките на гарантирането на възрастта е особено важна, когато става въпрос за деца. Доставчиците на услуги трябва да гарантират, че предоставят на децата прозрачна информация, когато тя се отнася до тях, по начин, който е ясен и лесен за разбиране от деца.
26. Концепцията за прозрачност е свързана основно със добросъвестността. Ако доставчиците на услуги не са ясни и прозрачни относно начина, по който обработват информацията на физическите лица за гарантиране на възрастта, тогава е малко вероятно това обработване да се счита за добросъвестно, което от своя страна прави малко вероятно обработването да е законосъобразно. По-специално, ако даден доставчик предлага различни методи за проверка на възрастта на ползвателите, той следва да бъде прозрачен по отношение на въздействието, което всеки метод оказва от гледна точка на защитата на данните.

2.7 Автоматизирано вземане на решения

Всеки случай на автоматизирано вземане на решения в рамките на гарантирането на възрастта следва да е в съответствие с ОРЗД. Ако е приложимо, доставчиците на услуги и всяка заинтересована трета страна следва да предоставят подходящи мерки за защита на правата и свободите и законните интереси на физическите лица.

27. Законодателят на ЕС е избрал широко определение за автоматизирано вземане на решения, което изисква разглеждане за всеки отделен случай²⁶. Автоматизираните решения могат да бъдат включени на различни етапи от процеса на гарантиране на възрастта или за достъп до съдържанието или услугата, или чрез използваните методи за доказване на възрастта.
28. Напълно автоматизираното гарантиране на възрастта може да породви правни последици за съответните физически лица — например за упражняването на тяхната свобода на изразяване — или най-малкото може значително да ги засегне по сходен начин²⁷. Въздействието на автоматизираното гарантиране на възрастта върху правата на

²⁶ Дело C-634/21, SCHUFA Holding (Scoring): Решение на Съда (първи състав) от 7 декември 2023 г. (акт за преюдициално запитване от Verwaltungsgericht Wiesbaden — Германия) — OQ/Land Hessen (преюдициално запитване — Защита на физическите лица във връзка с обработването на лични данни — Регламент (ЕС) 2016/679 — член 22 — Автоматизирано вземане на индивидуални решения — Агенции за икономически справки — Автоматизирано изготвяне на вероятностна оценка за възможността на дадено лице да изпълнява задължения за плащане в бъдеще (финансово оценяване, „scoring“) — Използване на тази вероятностна оценка от трети лица), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A62021CA0634>

²⁷ Насоки относно автоматизираното вземане на индивидуални решения и профилирането за целите на Регламент 2016/679, <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/612053/en>

физическите лица може да варира в зависимост от вида на съответното съдържание или услуги.

29. Поради това доставчиците на услуги и всяка трета страна, участваща в гарантирането на възрастта, следва да предоставят средства и подходящи механизми за правна защита на потребителите, чиито свързани с възрастта характеристики не са правилно установени. В зависимост от структурата на процеса за гарантирането на възрастта, те трябва да установят с кого субектът на данни следва да се свърже, за да упражни правата си²⁸.
30. Доставчиците на услуги и всяка заинтересована трета страна следва да обърнат специално внимание, когато става въпрос за деца. Както е посочено в съображение 71 от ОРЗД, „единствено автоматизираното вземане на решения [...] с правни или също толкова значителни последици [...] не следва да се отнася до дете“. Изключенията от това правило могат да се прилагат при ограничени обстоятелства, например когато това е необходимо „за защита на тяхното благосъстояние“²⁹. Във всеки случай доставчиците на услуги и всяка заинтересована трета страна следва да прилагат подходящи мерки — например надеждни алтернативи, механизми за правна защита и, когато е приложимо, човешка намеса — с информация, адаптирана за децата, когато тя се отнася до тях.

2.8 Защита на данните на етапа на проектирането и по подразбиране

Гарантирането на възрастта следва да се проектира, прилага и оценява, като се вземат предвид най-напредналите налични методи и технологии за запазване на неприкосновеността на личния живот, за да се изпълнят изискванията на ОРЗД и ефективно да се защитят правата на субектите на данни.

31. Съгласно член 25 от ОРЗД администраторите на данни, участващи в гарантирането на възрастта, следва да прилагат подходящи технически и организационни мерки и необходими гаранции, за да осигурят ефективно прилагане на всички принципи за защита на данните и следователно на правата и свободите на субектите на данни. Изискването администраторите да вземат предвид защитата на данните по подразбиране на етапа на проектиране на всяка дейност по обработване на лични данни се прилага и за обработващите лични данни, както и през целия жизнен цикъл на обработването.
32. Като се има предвид разнообразието и сериозността на рисковете, свързани със системите за гарантирането на възрастта, особено когато се обработват документи за самоличност или специални категории лични данни, като например биометрични данни, следва да се обърне най-голямо внимание на избягването на ненужен достъп до лични данни, тяхното обработване, споделяне и съхранение. Системите за гарантиране на възрастта и всички правни или технически инструменти, определящи изисквания за

²⁸ Както е посочено по-горе в насоките на ЕКЗД: „тези права позволяват предявяване на иски срещу администратора, който е създал профила, и срещу администратора, който е взел автоматизирано решение относно субект на данни (със или без човешка намеса), ако тези две образувания са различни“.

²⁹ От Насоките относно автоматизираното вземане на индивидуални решения и профилирането за целите на Регламент 2016/679. „Независимо от това е възможно да съществуват определени обстоятелства, при които на администраторите се налага да извършват изцяло автоматизирано вземане на решения, включващо профилиране, с правни последици или последици, които засягат по подобен начин в значителна степен деца, например с цел защита на тяхното благосъстояние“.

такива системи, също следва редовно да се преразглеждат и актуализират, ако е необходимо, за да се отчита бързо променящата се среда на технологиите за подобряване на неприкосновеността на личния живот в областта на управлението на цифровата самоличност.

33. Както е посочено в насоките на ЕКЗД относно защитата на данните на етапа на проектирането и по подразбиране³⁰, позоваването на „достиганията на техническия прогрес“ в контекста на член 25 от ОРЗД налага задължение за администраторите на данни да вземат предвид настоящия напредък в технологиите, които са налични на пазара, когато определят горепосочените подходящи технически и организационни мерки. Стандартите, най-добрите практики и кодексите за поведение, признати от съответните заинтересовани страни, могат да бъдат полезни при определянето на такива мерки. Целесъобразността на тези мерки обаче следва да бъде проверена за всяка конкретна дейност по обработване.
34. Вследствие на това ЕКЗД препоръчва, въз основа на достиженията на техническия прогрес в областта на гарантирането на възрастта към момента на изготвяне на настоящия документ, да се обърне дължимото внимание на технологиите и архитектурите, които дават предимство на данните, съхранявани от потребителите, и сигурното местно обработване (базирано на устройства), което позволява свойства като липса на свързаност³¹ (от гледна точка на различните страни и дори в случай на тайни споразумения или нарушения на сигурността на данните) и избирателно разкриване³² на лични данни, които са под контрола на субекта на данните. Освен това на субектите на данни следва да се предостави възможност за използването на подходи, като например тези, които разчитат на издаване по партии³³ на еднократна информация за удостоверяване на идентичността, или криптографски протоколи, като например доказателства с нулево познание³⁴, в случаите, когато гарантирането на възрастта може да доведе до високи рискове за неприкосновеността на личния им живот.

2.9 Сигурност на гарантирането на възрастта

Доставчиците на услуги и всяка трета страна, участваща в гарантирането на възрастта, следва да прилагат подходящи технически и организационни мерки, за да гарантират ниво на сигурност, съответстващо на риска.

35. ОРЗД изисква от администраторите и обработващите лични данни да разполагат с подходящи технически и организационни мерки, чието ниво на сигурност отговаря на риска, на който са изложени обработваните лични данни (съображение 83 и член 32).

³⁰ Насоки 4/2019 на ЕКЗД относно член 25 Защита на данните на етапа на проектирането и по подразбиране, версия 2.0, https://www.edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_guidelines_201904_dataprotection_by_design_and_by_default_v2.0_en.pdf

³¹ Свойството липса на свързаност предполага, че е невъзможно да се асоциират или да се установи връзка между различните елементи от данни, действия или сделки по отношение на конкретен субект на данни.

³² Избирателното разкриване е характеристика на токените, информацията за удостоверяване на идентичността и удостоверенията, която позволява на субектите на данни да споделят само желаната от тях информация с конкретни страни за всеки отделен случай.

³³ Издаването по партии се основава на отговор на искане за информация за удостоверяване на идентичността от субекта на данните с набор или група от информации за удостоверяване на идентичността, изготвени по едно и също време.

³⁴ Доказателство с нулево познание е протокол, при който една страна (авторът) може да докаже на друга страна (проверяващия орган), че дадено твърдение е вярно, без да предава на проверяващия информация извън самия факт на истинността на това изявление.

Естеството, чувствителността и обемът на личните данни, които могат да бъдат използвани за гарантиране на възрастта, подчертават потенциалния неблагоприятен ефект, до който може да доведе нарушение на сигурността на данните.

36. Моделите на доверие са от решаващо значение за предотвратяване на нарушения на сигурността на данните, свързани с гарантирането на възрастта, тъй като те определят как различните страни могат да проверяват взаимно самоличността и целостта на данните. Те улесняват сигурната комуникация и обмена на данни между участниците, които може да нямат предишни взаимоотношения. Освен това псевдонимизацията и криптирането на лични данни могат да бъдат полезни мерки за смекчаване на възможните неблагоприятни последици от нарушенията на сигурността на данните. Спазването на принципа за ограничение на съхранението и използването на кратки срокове на запазване също могат да бъдат от съществено значение за сигурността по отношение на гарантирането на възрастта, като се намали мащаба на експозицията. Политиката за липса на записи може да се счита за ценна предпазна мярка: след като възрастта на потребителя бъде проверена, не се съхранява запис на личните данни, използвани за процеса на гарантирането на възрастта.
37. На практика, като се има предвид нарастващият правен натиск при прилагане на гарантирането на възрастта и броят на доставчиците, които могат да бъдат обект на такива правила, следва да се очакват случаи на нарушения на сигурността. Следва да се установи дали трябва да са налице всички подходящи мерки за технологична защита и организационни мерки, за да се определи незабавно дали е извършено нарушение на лични данни, от което след това зависи дали да бъде задействано задължението за уведомяване³⁵. Ключов елемент от всяка политика за сигурност на данните е способността, когато това е възможно, да се предотврати дадено нарушение, а ако то все пак настъпи, да се реагира своевременно. Поради това способността за бързо възстановяване на възможността за гарантиране на възрастта след пробив в сигурността също следва да се счита за съществена. По подобен начин е от решаващо значение да се гарантира устойчивостта на екосистемата за гарантиране на възрастта, като се благоприятства съществуването на различни алтернативи и слабо обвързани страни³⁶, които не зависят в толкова голяма степен една от друга, така че неуспехът или повредата на една от тях да доведе до значителни ограничения на достъпа.
38. Въпреки че мерките за сигурност са от първостепенно значение за гарантирането на възрастта, те не гарантират, че разрешеният или неразрешен достъп до лични данни няма да засегне правата на физическите лица. Те не могат да заменят прилагането на принципите на необходимост, пропорционалност или защита на данните още при проектирането и по подразбиране.

³⁵ От Насоки 9/2022 на ЕКЗД относно уведомяването за нарушения на сигурността на личните данни съгласно ОРЗД, https://www.edpb.europa.eu/system/files/2023-04/edpb_guidelines_202209_personal_data_breach_notification_v2.0_en.pdf

³⁶ Страните зависят във възможно най-малка степен една от друга, като намаляват обхвата на въздействието, когато настъпят промени или неизправности.

2.10 Отчетност

Доставчиците на услуги и всяка заинтересована трета страна следва да прилагат методи на управление, които им позволяват да се отчитат за предприятия от тях подход за гарантиране на възрастта и за доказване на спазването от тяхна страна на разпоредбите за защита на данните и други правни изисквания.

39. Като се има предвид участието на различни заинтересовани страни, управлението на гарантирането на възрастта играе решаваща роля за неговата отчетност. Гарантирането на възрастта следва да функционира съгласно рамка за управление, която да удостовери, че всички процеси и системи се проектират, прилагат, преразглеждат, документират, оценяват, използват, поддържат, изпитват или одитират по начин, който отговаря на разпоредбите за защита на данните и други правни изисквания. Тази рамка следва да включва най-малко политики за защита на данните (член 24, параграф 2 от ОРЗД) и процеси на приоритизиране и вземане на решения, необходими за постигане на целите за съответствие и за подходящо управление на рисковете през целия жизнен цикъл на гарантирането на възрастта.
40. Например с рамката за управление следва да се определи кой и как носи отговорност, от гледна точка на администратора/обработващия лични данни, за кои точно дейности или операции в рамките на обработването. Чрез нея следва също така да се потвърди, че гарантирането на възрастта подлежи на ефективен одит от страна на органите и съответните заинтересовани страни. Рамката за управление е от съществено значение за отчетността, но също така и за прозрачността и доверието при гарантирането на възрастта. Субектите на данни е по-вероятно да се доверят на методи, които са прозрачни по отношение на техните операции, на начина им на вземане на решения и др.
41. Освен това част от рамката за управление включва осигуряване на ефективност (раздел 2.5), защита на данните на етапа на проектирането и по подразбиране (раздел 2.8) и сигурност (раздел 2.9) на гарантирането на възрастта.

За Европейския комитет по защита на данните

Председател

(Anu Talus)